

Katowice, 26.01.2008

RZECZPOSPOLITA POLSKA
Pełnomocnik terenowy
Rzecznika Praw Obywatelskich
dr Aleksandra WENTKOWSKA

RPO-579680/XVIII-08-AW

00-090 Warszawa   Tel. centr. 0-22 551 77 00
Al. Solidarności 77   Fax 0-22 827 64 53

Zespół Terenowy
40-032 Katowice
ul. Jagiellońska 25

Notatka służbowa
z wizytacji w Policyjnej Izbie Dziecka w Katowicach

W dniu 26 stycznia 2008 r. z polecenia i upoważnienia Rzecznika Praw Obywatelskich – dr Aleksandra Wentkowska – Pełnomocnik Terenowy Rzecznika Praw Obywatelskich w Katowicach oraz dr Sławomir Tkacz – Główny Specjalista w Zespole Terenowym w Katowicach, przeprowadzili badania terenowe, wizytując Policyjną Izbę Dziecka w Katowicach. Celem wizytacji było zapoznanie się ze stanem przestrzegania praw nieletnich, ze szczególnym uwzględnieniem warunków pobytu oraz stosowania środków przymusu bezpośredniego. W toku wizytacji przeprowadzono rozmowy z młodszym aspirantem D. Kawalcem i jednym z wychowawców oraz, zapoznano się w niezbędnym zakresie z ogólną dokumentacją Izby oraz losowo dobraną dokumentacją indywidualną zatrzymanych nieletnich.

1. Informacje ogólne

Podczas pobytu w Izbie Dziecka Sekcji Prewencji Komendy Miejskiej Policji w Katowicach, zwanej dalej Izba, pracownicy BRPO obejrzeli teren i pomieszczenia Izby, w tym:

- Pomieszczenia mieszkalne, pomieszczenie do wykonywania kary izolacji, bibliotekę, teren spacerowy, kuchnię, jadalnię, świetlicę, sanitariaty, pomieszczenie na skład pościeli oraz odzieży,
- dokonali wybranej losowo analizy dokumentacji dotyczącej przyjmowania nieletnich.

Pojemność Izby w Katowicach obliczona została na 23 miejsca, co sytuuje ją na drugim miejscu pod względem wielkości w kraju, po Izbie Dziecka w Warszawie. Oprócz tej palcówki, na Śląsku działa jeszcze Izba Dziecka w Będzinie, Bielsko- Białej oraz Częstochowie. W dniu wizytacji w Izbie zatrzymanych było 2 nieletnich, z czego podczas samej wizytacji byli oni nieobecni z powodu wyjazdu na przeprowadzenie czynności procesowych. W 2007 roku w Izbie Dziecka w Katowicach przebywało 583 nieletnich, w większości chłopców- 539, dziewcząt- 44, co oznacza, że średnio przebywało 3 nieletnich na dobę, a ich średni czas pobytu wynosił 3 dni (wahał się pomiędzy przewidzianym w rozporządzeniu okresem pomiędzy 48 godzin, a do 17 dni).

2. Warunki bytowe osadzonych

Nieletni posiadają do dyspozycji sale sypialne na piętrze oraz świetlicę i jadalnię na parterze, w których przebywają podczas godzin dziennych. Stan techniczny oddziałów mieszkalnych należy uznać za zadawalający- po niedawno przeprowadzonym remoncie pokoje są utrzymane we wzorowej czystości, a pomieszczenia sanitarne- odnowione, wyposażone zostały w nowe umywalki, ubikacje oraz kabinę prysznicową.

Po przyjęciu, po przeprowadzeniu rozmowy z nieletnim oraz pouczeniu go o jego prawach i regulaminie Izby, wydawana jest natychmiast niezbędna odzież dzienna oraz nocna wraz z kompletem pościeli, rzeczy osobiste natomiast oddawane są do depozytu, co zostaje odnotowane w dokumentacji nieletniego .

W pomieszczeniach sypialnych osadzani są osobno chłopcy i dziewczyny, po 2-3 osoby w każdym pomieszczeniu, pięć z tych pomieszczeń wyposażonych w 2-3 pojedyncze łóżka przeznaczonych jest dla chłopców. Nieletni są w nich osadzani, przede wszystkim biorąc pod uwagę zachowanie względów bezpieczeństwa. Okna w pomieszczeniach, w których przebywają nieletni, są specjalnie zabezpieczone kratami. Funkcjonują także elektroniczne instalacje alarmowe, podłączone do jednostek Policji. Wszystkie pomieszczenia zaopatrzone są w alarmowe systemy przyzywania i na noc zamykane. W

celu załatwiania potrzeb fizjologicznych przyzywani są wychowawcy, którzy ponadto dokonują regularnych kontroli nocnych.

Pomimo wielokrotnego występowania o środki finansowe na przeprowadzenie prac remontowych i adaptacyjnych, jednostka nie otrzymuje ich w niezbędnym zakresie. Dotychczas prowadzony remont (malowanie oraz wymiana okien) ma zostać zakończony w przyszłym miesiącu. Pilnej przebudowy wymaga spacernik, który ze względu na przypadki ucieczki wymaga zamontowania dachu.

3. Wyżywienie

Podczas wizytacji w pomieszczeniach kuchni Izby stwierdzono, że jest ona wyremontowana oraz wyposażona w schludne i estetyczne zabudowania kuchenne, z bezpośrednim połączeniem z jadalnią, do której wydawane są posiłki.

Wyżywienie osadzonych utrzymuje się na bardzo dobrym poziomie. Śniadania i kolacje przygotowywane są przez wychowawców samodzielnie, a obiady sprowadzane są z firmy zewnętrznej. Próbek posiłków Izba nie przechowuje.

4. Opieka medyczna

Opieka medyczna w Izbie zapewniona jest przez pracowników pobliskiego pogotowia ratunkowego oraz innych publicznych zakładów zdrowotnych. Izba zaopatrzona jest w samodzielny gabinet przyjęciowo- zabiegowego. Nie zdarzały się przypadki przyjęć osób podejrzanych o nosicielstwo wirusa HIV, czy też chorych na AIDS. W przypadku jakichkolwiek wątpliwości, nieletni jest zaraz po przeprowadzonej rozmowie po przyjęciu kierowany do najbliższej placówki medycznej. Nie są jednak przyjmowane osoby chore, z podejrzeniami zaburzeń psychicznych, nietrzeźwe oraz po zażyciu środków odurzających.

5. Traktowanie osadzonych

Izba dysponuje jednym pomieszczeniem przeznaczonym do wykonywania kary umieszczenia w celi izolacyjnej, wymierzana jest ona jednak niezwykle rzadko. Wyposażona jest w drewnianą pryczę oraz system przyzywania. Izba dysponuje również kompletem nowych pasów bezpieczeństwa, które ostatnio wcale nie były używane.

Najczęściej nieletni są karani upomnieniami ustnymi, ewentualnie pisemnymi wprowadzanymi do karty aresztowej nieletniego.

Możliwe są również odwiedziny nieletnich, bez względu na porę, ze strony rodziców, odbywane w jadali w obecności wychowawcy, po uzyskaniu zgody od sędziego rodzinnego.

6. Działalność kulturalno – oświatowa, sportowa oraz duszpasterska

W Izbie znajduje się jadalnia, która w narożniku wyposażona jest w biblioteczkę, utworzoną z książek przekazanych przez pobliskie szkoły. Ze względu na niewystarczające środki finansowe, bieżącą prasę zapewniają funkcjonariusze ze środków własnych.

Spacery dostosowywane są do potrzeb indywidualnych nieletnich. Zwykle odbywają się one pojedynczo- na jedną osobę spacerującą przypada jeden funkcjonariusz.

Zajęcia rekreacyjne i sportowe (tenis stołowy) odbywają się w świetlicy, gdzie cały dzień przebywają nieletni, tam też przeprowadzane są zajęcia przez wychowawców (gimnastyka, gry planszowe) według ściśle przygotowywanych konspektów. Oprócz tego jest możliwość oglądania telewizji oraz filmów, które dzięki sprzętowi DVD, zakupionemu za własne środki funkcjonariuszy, mogą być prezentowane nieletnim.

Izba nie prowadzi nauczania ze względu na zbyt krótki okres przebywania w niej nieletnich.

Izbę w zależności od potrzeb nieletnich odwiedza ksiądz z pobliskiej parafii, odbywając z nieletnimi rozmowy lub udzielając posługi duszpasterskiej.

7. Prowadzenie dokumentacji

Zarówno dokumentacja wewnętrzna, dotycząca przebiegu pobytu nieletnich (książka przebiegu służby oraz książka wizyt lekarskich), jak i akta samych nieletnich (arkusze nieletnich) prowadzone są poprawnie i dokładnie. Odrębnych badań wymaga natomiast problem w jakich warunkach przebywają nieletni do momentu przekazania do Izby oraz jaki jest okres, który mija od momentu zatrzymania nieletniego do czasu przekazania go Policyjnej Izbie Dziecka.

8. Personel

W Izbie jest zatrudnionych 13 osób, w tym 3 osoby na etatach specjalistycznych. Jednakże, pomimo faktu, iż wszyscy funkcjonariusze posiadają wyższe wykształcenie oraz studia podyplomowe, odpowiednie do pracy w tej sekcji oraz przygotowanie pedagogiczne, to nie są oni wyżej zaszeregowani- problem etatów dla funkcjonariuszy zatrudnionych w izbie polega na tym, iż są tam przewidziane tylko 3 etaty specjalisty, natomiast wszyscy zatrudnieni są na etatach nie odpowiadających ich kwalifikacjom. Dlatego też, niewątpliwą zasługą kierownictwa Izby oraz wszystkich funkcjonariuszy i pracowników jest troskliwe, humanitarne i praworządne traktowanie nieletnich, co kształtuje korzystną atmosferę wychowawczą.

Wnioski

1. Brak wystarczających środków finansowych na niezbędne potrzeby Izby, w tym na zabudowę dachu spacerniaka oraz dodatkowe wyposażenie świetlicy w postaci zestawu do ćwiczeń oraz stołu do gry w „piłkarzyki” są, zdaniem pracowników BRPO, w obecnej sytuacji jedynymi działaniami w zakresie poprawy warunków bytowych,
2. Problemami generalnymi, na które należy zwrócić szczególną uwagę, zdaniem pracowników BRPO- Zespół Terenowy w Katowicach są trzy kwestie:
  - nierozwiązana kwestia przyjęć i pobytu nieletnich pozostających pod wpływem alkoholu, środków odurzających, z zaburzeniami psychicznymi, czy też chorym na AIDS lub nosicielami wirusa HIV (pkt.4),
  - okres, który mija od momentu zatrzymania nieletniego do czasu przekazania go Policijnej Izbie Dziecka
  - nadal kontynuowany, rutynowy proceder, przewożenia nieletnich na czynności procesowe do jednostek organizacyjnych policji, powoduje często niedopełnienie wymogu nadzoru pedagogicznego, a także może prowadzić do szkodliwych kontaktów z przestępcami dorosłymi, na co zwracano już uwagę we wcześniejszych informacjach BRPO.

PEŁNOMOCNIK TERENOWY
Rzecznik Praw Obywatelskich

Aleksandra Wentkowska
dr Aleksandra Wentkowska